

Hoe Natuurvriendelijk is...

Arjo Klamer

TEKST: LISETTE EINDHOVEN
FOTO'S: SANDER STOEPKER

Tussen een mondeling examen en de beoordeling van theses in heeft Arjo Klamer, hoogleraar culturele economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam, tijd om te praten over de universiteit die hij in Deventer heeft opgericht: de Academia Vitae.

Waarom de Academia Vitae?

"De manier waarop huidige universiteiten werken kon volgens mij beter, kleinschaliger. De studenten verwonderen zich niet meer over de dingen, maar vragen zich alleen maar af wat ze er aan hebben. Ik wil de verwondering bij jongeren stimuleren en hen leren om kritisch te onderzoeken wat er om hen heen gebeurt. De studenten kiezen tegenwoordig graag een opleiding met een mooie naam, zoals communicatiewetenschappen of bedrijfskunde. Deze opleidingen zijn vooral gericht op praktische toepasbaarheid, maar ik wil hen leren begrijpen hoe het leven, de wereld in elkaar zit. Je kunt je bijvoorbeeld afvragen waarom wij in dit interview geen rekeningen sturen. In andere omstandigheden zou dat immers heel gewoon zijn..."

Het doel van de Academia Vitae is juist om te leren reflecteren op het leven, zowel dat van jezelf als het leven in het algemeen en te begrijpen waarom bepaalde dingen in de wereld gebeuren. Het idee komt van het Amerikaanse Liberal Arts College, wat zoiets betekent als algemene educatie. Het gaat om een vormende studie, ofwel Bildung, zoals dat in het Duits heet."

Hoe leren de studenten op de Academia Vitae?

"De manier van leren is gebaseerd op de oude Griekse filosofen. Zij liepen over de stoffige wegen van Athene naar hun academie en bespraken daar de gebeurtenissen in het leven. Er werden vragen gesteld en antwoorden gegeven die soms de vragensteller in grote verwarring achterliet. Maar daar moet je nu juist leren niet bang voor te zijn. De studenten op de Academia Vitae gaan op dezelfde manier te werk. Er zijn disputen waarin jong en oud, deskundigen en studenten met verschillende achtergronden met elkaar in gesprek gaan, een onderwerp bediscussiëren. De studenten leren reflecteren op het leven en ontwikkelen daarmee zichzelf."

Welke studierichtingen zijn er?

"Ik constateer regelmatig op de 'gewone' universiteit dat het eerste jaar verspilde energie is geweest omdat de student de verkeerde richting heeft gekozen. Het zogenaamde 'Freshman Year' op de Academia Vitae in Deventer is een breed basisjaar waarin alle disciplines voor alle studenten aan de orde komen. De studenten verdiepen zich in dat jaar uitgebreid in de bronnen van

onze cultuur. Zo heeft onze cultuur joods-christelijke wortels, maar er zijn maar weinig studenten die een christelijk feest als Pasen nog in die traditie weten te plaatsen. Op de Academia Vitae komen vele denkers en wetenschappers aan de orde die van belang zijn geweest voor onze huidige cultuurele waarden. Het gaat om bronnen uit verschillende vakgebieden, zowel letteren, sociale wetenschappen als exacte wetenschappen. Een sociale wetenschapper moet kennis over plant- en dierkunde, over gentherapie of over de werking van de hersenen niet uitsluiten, je moet niet bang zijn om nieuwe dingen te leren. Na zo'n basisjaar kan een student veel bewuster een studierichting kiezen die bij hem of haar past."

Voor wie zijn de modules voor volwassenen aan de Academia Vitae bedoeld?

"Ik denk dat elk mens naast een economisch en sociaal wezen ook een spiritueel wezen is. Hij wil zin en betekenis geven aan dingen en inspiratie opdoen in religie, kunst en natuur. Bij de mensen die voor de Academia Vitae kiezen neemt de natuur vaak een bijzondere plaats in. Zij beléven de natuur doordat ze er ook echt kennis van hebben. Je kunt namelijk ergens pas van houden als je het je eigen hebt gemaakt. Ik heb de natuur en het landschap leren kennen door mijn vrouw. Zij kent de planten en bomen. Door haar kennis leer ik de natuur steeds beter te waarderen. De Academia Vitae biedt modules aan voor volwassen die van elkaar willen leren en elkaar willen inspireren. De modules worden vaak gevolgd door mensen die hun leven willen verdiepen of veranderen, mensen die meestal al bewust in het leven staan. De groepen bestaan uit zelfstandige ondernemers, leidinggevend bij bedrijven en overheid, maar ook kunstenaars. Doordat deze mensen zo verschillend zijn, inspireren ze elkaar op een bijzondere manier."

Het Freshman Year kost nogal veel ...

"Ik heb er bewust voor gekozen om een private instelling op te richten. Ik heb dat in Amerika gezien waar studenten op een Liberal Arts College heel veel

betalen om deel te mogen nemen aan een opleiding die alleen leidt tot algemene ontwikkeling. En als ze die opleiding eenmaal afgerond hebben, blijven ze aan het College financieel of inhoudelijk bijdragen. Mensen zouden geld voor een dergelijke opleiding over moeten hebben. Natuurlijk zijn er wel studiebeurzen voor degenen die het niet kunnen betalen. Ik heb daarover contact met het bedrijfsleven in Deventer. Degenen die aan de Academia gestudeerd hebben blijven, net als in de VS, de rest van hun leven 'fellow'. Zij kunnen altijd deelnemen aan cursussen of zelf hun aandeel leveren aan een opleidingsmodule. Ik wil niet alleen de rijkste of beste leerlingen aantrekken op de Academia. Juist degenen die op de middelbare school slecht presteren zouden wel eens goed op hun plaats kunnen zijn op de Academia. Sommige van deze jongeren missen op de middelbare school de uitdaging en dat is wat de Academia hen nu juist wél biedt."

Hoe bewust kies je zelf voor bepaalde zaken?

"Vooral mijn voedsel kies ik met respect voor de natuur. Mijn vlees komt van de groene slager en als ik kip eet wil ik ook zeker weten dat het een echte kip is geweest. Ik ben de laatste jaren steeds bewuster en kritischer geworden en voed ook mijn kinderen daar in op. Ik bepleit ook dat boeren kenbaar maken dat zij degenen zijn die het gewas hebben gekweekt dat ik eet. In betere winkels krijg je ook steeds meer informatie over de herkomst van de groenten. Het past in het tijdsbeeld, we gaan de natuur steeds meer dienen in plaats van gebruiken."

Wat is jouw ultieme natuurbeleving?

"Water en stilte. Dat vind ik aan de Nederlandse plassen en aan de Middellandse zee. Ik moet er wel altijd inkomen als ik in de natuur ben. Ik heb tijd nodig om de spinnenwebben uit mijn hoofd te verdrijven en ruimte te creëren. Maar dan kan ik ook volop genieten. Het allermooiste vind ik het landschap van Noord-Groningen. De meeste mensen vinden dat er daar niets is, maar die luchten daar zijn echt waanzinnig!"

Wat zou je doen als je de baas van Nederland was?

"Ik vind eigenlijk dat mensen veel minder naar de overheid moeten kijken om hun problemen op te lossen dan ze nu doen. Zodra de overheid zaken gaat regelen is de betrokkenheid van de mensen weg en die is juist belangrijk voor het slagen van de samenleving. Ik vind individuele initiatieven heel erg belangrijk. Ik zou iedereen bewust willen laten worden van wat we samen delen. Mensen laten ervaren dat er de kracht van de samenleving bestaat. Eigenlijk is dan iedereen de baas en is iedereen gezamenlijk verantwoordelijk voor het laten slagen van de maatschappij. De natuur is vooral gebaat bij waardering en ik zou mensen willen inspireren om op die manier met de natuur om te gaan. De natuur is er immers niet vóór de mensen. De natuur is ván de mensen."

Wie is Arjo Klamer

Geboren in 1953 in Eenrum

Getrouwd, drie eigen en twee stiefkinderen

Opleiding:

Economie en Econometrie aan de Universiteit van Amsterdam, promotie aan de Duke University in de VS.

Loopbaan:

1981 – 1994: docent aan verschillende Amerikaanse universiteiten

Sinds 1994: hoogleraar culturele economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam

Sinds 2006: oprichter en decaan van de Academia Vitae

Andere activiteiten:

Voorzitter van de raad van toezicht van het Grafisch Lyceum in Rotterdam

Lid van de raad van Cultuur in Rotterdam

Bestuurslid van diverse culturele organisaties

Auteur van 'In hemelsnaam. De economie van overvloed en onbehagen.'

Interessant:

www.academiavitae.nl

Via www.klamer.nl kunt u met Arjo Klamer in contact komen.

